351
Un *desig* a la pell
(*ALDC*, III, 477. Un *desig* a la pell)

L'enunciat es refereix a la "taca a la pell atribuïda a un antull, no satisfet, de la mare durant l'embaràs" (*DIEC*); segons els informadors, la taca pren en l'epidermis del nadó la forma de la fruita que la futura mare havia desitjat (176, 177) (o "li ha eixit una poma o una bacora" [183]); en relació amb aquesta creença, es diu que cal tocar fusta perquè no surti la taca al nadó (11) i que, si la criatura neix amb els ulls girats, és perquè la mare havia mirat un mussol (148). I així el valor abstracte de *desig*, *desig de sa mare* 116, 160, 166 (< llat. DESIDIU, originàriament 'desig eròtic') esdevé el concret de 'taca', com també *enveja*, dels parlars septentrionals, que podria ser tributari de l'oc. *enveja*, car a la resta del territori cat. aquell mot és mancat del sentit de 'desig' (veg. *envejada*, dit de la criatura).

Altres significants d'àrea més local giren entorn del concepte 'taca, senyal, marca': *taca* 45, 81, 118; *taca d'un desig* 89, 105 (< llat. vg. *TACCA, del germ. TAIKN 'senyal'); *tatxa* 181; *tatxa d'un desig* 180, probable compromís entre *taca* i *manxa*, propi de parlars bilingües; *manxa* 100, 186, 190, del cast. *mancha* (< llat. MACULA); *clapeta* 81, dim. de *clapa*, d'origen fosc, onomatopeic o preromà; *planxa* (*d'un conciet*) 108, var. nasalitzada de *platxa* (*plapa*, *clapa*); *piga* 122, 153 i *pega* 149, mots expressius sobre la base *PIC-, *PEC-, que de la idea de 'pegar un cop' han passat a 'taca'; *senyal*, *senyal de naixó* 78, *senyal d'un desig* 79, 156 (< llat. SIGNALE): la criatura surt "senyalada" 70, 72; *delir* 49 (< llat. DELERE 'esborrar, anihilar' → 'tenir desig vehement'); *llunar* 177, 182, 185, 189 és la catalanització del cast. *lunar* que podria ser una imatge de la taca comparada amb la lluna plena o bé resultat d'una influència de la lluna en la concepció (recordem *llunàtic*). El 'desig capritxós, sense fonament raonable' és present en els mots *anto*[χ]*o* 188 (← cast. *antojo* < llat. ANTE-OCULOS) i *capritxo* 179, de l'it. *capriccio*, compost de *capo riccio* 'cap eriçat, horroritzat' (→ 'impressió sobtada' → 'antull'), probablement a través del cast. *capricho*. *Concieto* 94 (var. *conciet* 108) és forma aragonesa (< llat. CONCEPTU 'acció de concebre'). Finalment, *melsa*, d'origen obscur, de notable extensió, podria tenir relació amb la creença que el desig apareix en el nadó quan la mare, durant la gestació, havia tocat la melsa d'un animal (147). Per a mots semblants en els dialectes italians i retoromànics, veg. Jaberg, 1955.
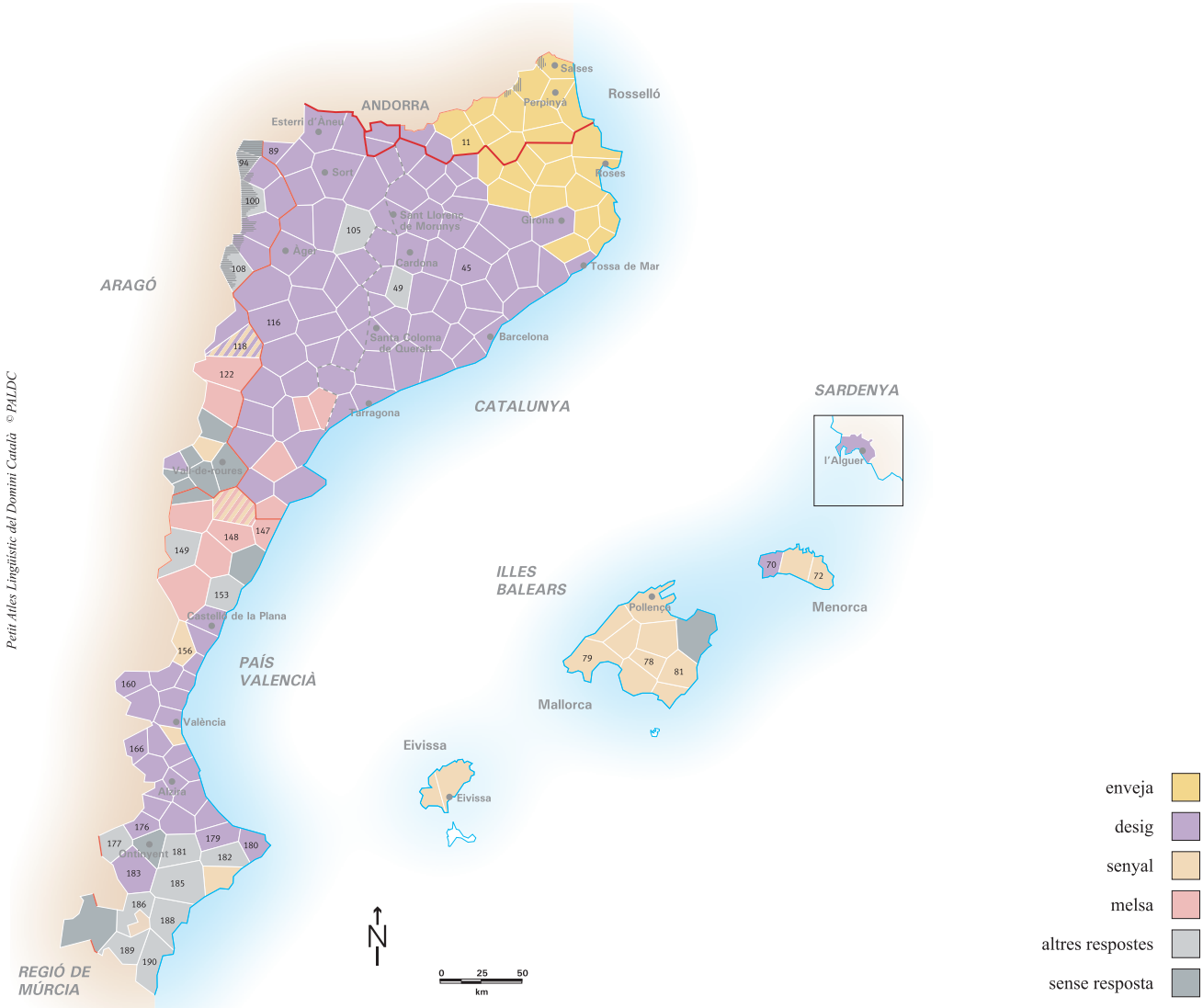
Desig i *enveja* són els mots normatius des del DG_1, 1932.